

Aktivita 1: Tajomná škatuľa

Cieľ: Aktivita má účastníkom ukázať ich veľkú hodnotu a skutočnosť, že sú pre Boha zdrojom radosti. Má ich motivovať k tomu, aby v sebe aj v iných hľadali odraz Božej tváre.

Predpokladaná dĺžka trvania: 30 – 45 min. (v závislosti od veľkosti skupiny)

Pomôcky:

- Pekná škatuľa so zatváracím vekom, v ktorej je vložené čo najväčšie zrkadlo,
- súradnice biblických citátov uvedených v časti „Myšlienky“ tejto katechézy,
- niekoľko výtlačkov Biblie
- perá a pracovný list pre každého účastníka
- CD s príjemnou inštrumentálnou hudbou (nepovinné, ale poteší ☺),

Poznámky pre učiteľa / animátora: Aktivita priamo nadväzuje na List Mareka Iskru, ktorý je základnou časťou tejto katechézy. **Hrubo písaný text** čítaj nahlas.

- 1) *Pokiaľ sa to dá, vytvorte v miestnosti 3 „stanoviská“:*
 - Stôl, na ktorom sú výtlačky Biblie a nastrihané papieriky so súradnicami biblických citátov, ktoré súvisia s radosťou (nájdete ich v časti „Myšlienky“ tejto katechézy, ale ponúkame vám ich aj v prehľadnej tabuľke, ktorú si stačí vytlačiť a nastrihať). Okolo sú stoličky. Účastníci si z košíka vyberú súradnice, hľadajú v Písme a snažia sa naučiť sa citát naspamäť, alebo si z neho čo najviac zapamätať. Súradnice si nechajú.
 - Druhý samostatný stôl, na ktorý položte zavretú škatuľu so zrkadlom. Môžete ju aj pekne ozdobiť darčekomým papierom a na veko prilepiť veľkú mašľu. Fantázii sa medze nekladú ☺!
 - Tretie miesto, kde účastník dostane pracovný list s otázkami a pero. Ideálne sú tiež stoly so stoličkami, aby sa im ľahšie písalo. Ale pokojne ich môžete usadiť na zem alebo na tulivaky...
- 2) **V liste od otca Marka sa veľa hovorilo o radosti. Čo myslíte, prežíva Boh radosť? Prezradím vám tajomstvo: tu v tejto škatuli je niečo, na čo keď sa Boh pozrie, má obrovskú radosť. Chcete vedieť, čo to je? Je to veľké tajomstvo, preto vám to nemôžem povedať všetkým naraz. Škatuľu položím na tento stôl a vždy sa do nej bude môcť pozrieť iba jeden človek. Môže sa do nej pozeráť tak dlho, ako bude chcieť. A keďže je to naozaj veľké tajomstvo, nesmiete nikomu povedať o tom, čo ste v škatuli videli. Najprv si každý z vás nájde vo Svätom písme jeden citát o radosti a pokúsi sa si ho zapamätať. Potom pristúpíte ku škatuli a nakoniec sa pokúsite odpovedať na pár otázok.**
- 3) *Vyzvi účastníkov, aby postupne prichádzali ku škatuli. Tí, čo čakajú, sedia na prvom „stanovisku“ pri stole a hľadajú vo Svätom písme citáty. Tí, čo pri škatuli už boli, sedia na treťom „stanovisku“ a vypĺňajú pracovný list.*
- 4) *Povzbud' účastníkov, aby sa medzi sebou nerozprávali.*
- 5) *Pre vytvorenie príjemnej atmosféry odporúčame pustiť pokojnú inštrumentálnu hudbu alebo pomalšie kresťanské piesne, najlepšie s motívom Božej lásky. Každý účastník môže prísť po jednom k stolu. Sadne si, otvorí škatuľu a díva sa do nej, ako dlho bude chcieť.*

- 6) Po vyplnění pracovních listů můžete diskutovat v skupině a podělit se s pocitem z aktivity. Můžeš použít otázky z pracovního listu. Buď velmi citlivý, nikoho nenut odpovídat, zejména na osobní otázky. Velkou pozornost doporučujeme venovat poslední otázce. Může to být pro skupinku velmi vzácná zkušenost, když navzájem vyzdvihnú, čo dobré má ten druhý. Můžete si pospomínat aj na citáty, ktoré sa mali naučiť...

Modlitba na záver:

Pán Boh má z každého z nás veľkú radosť. Keď sa na nás pozrie, tak sa veľmi teší. Chcete vedieť ako veľmi? Prečítajme si tento citát z knihy proroka Sofoniáša (3,17) Popros niektorého z účastníkov, aby vyhládal príslušné miesto v Biblii a citát nahlas prečítal: „Uprostred teba je Pán, tvoj Boh, spásonosný hrdina; zajasá nad tebou od radosti, obnoví svoju lásku, výskať bude od plesania.“

Boh nad každým z nás výska od radosti, nad každým z nás plesá. A to iba preto, že sme jeho deti. Tak ako sa rodič teší zo svojho dieťaťa, tak sa Boh raduje z teba a zo mňa.

Skúsme sa nasledujúci mesiac zamerať na to, že keď sa pozrieme do zrkadla, uvedomíme si, že Boh z nás má radosť a miluje nás.

Môžete si na zrkadlo nalepiť spomínaný citát zo Sofoniáša, aby vám túto pravdu stále pripomínal. Zároveň skúste hľadať Božiu tvár v ľuďoch okolo seba. Nielen v tých, ktorí sú vám sympatickí a ktorých máte radi, ale aj v ľuďoch, ktorí vám idú na nervy. Uvidíte, že vždy, keď v niekom zahliadnete záblesk Božej tváre, prenikne vás veľká radosť.

Tajomná škatuľa – pracovný list (na ďalšej strane je verzia pre účastníkov)

- 1) Čo si čakal, že nájdeš v škatuli?
 - 2) Ako na teba zapôsobilo, keď si odhalil jej veľké tajomstvo?
 - 3) Veríš tomu, že Boh má pri pohľade na teba radosť?
 - 4) A čo iní ľudia: teší sa Boh aj pri pohľade na iných ľudí? Má radosť aj pri pohľade na neveriacich alebo príslušníkov iných náboženstiev?
 - 5) Biblia hovorí, že sme stvorení na Boží obraz. Čím sa ako človek podobáš na Boha? Čím práve ty jedinečným spôsobom odrážaš Božiu tvár, Božie srdce a jeho charakter?
 - 6) Čo myslíš, vidia iní ľudia v tebe Boha? Čo môžeš urobiť pre to, aby si jeho tvár ešte lepšie odrážal?
 - 7) Pozri sa na ostatných členov skupinky: Akú dobrú vlastnosť Boha odrážajú oni?
- BONUS: Pamätáš si citát z Písma, ktorý si sa pred chvíľou snažil naučiť?

Ž 30, 12	Ž 32, 7	Ž 37, 4	Ž 92, 5	Ž 97, 11	Ž 100, 2
Ž 118, 24	Ž 119, 14	Ž 126, 3	Kaz 11, 9	Sir 1, 12	Sir 30, 16
Iz 25, 9	Iz 55, 12	Sof 3, 17	Lk 2, 10-11	Lk 10, 20b	Jn 16, 20
Rim 12, 12	Rim 14, 17	Rim 15, 13	2 Kor 13, 11	Gal 5, 22-23	Flp 4,4

ČISTOTA – PRAMENŇ RADOSTI

Čo si čakal, že nájdeš v škatuli?

Ako na teba zapôsobilo,
keď si odhalil jej veľké tajomstvo?

Veríš tomu,
že Boh má pri pohľade na teba radosť?

Teší sa Boh aj pri pohľade na iných ľudí?
Má radosť aj pri pohľade na neveriacich
alebo príslušníkov iných náboženstiev?

Biblia hovorí, že sme stvorení na Boží obraz.
Čím sa ako človek podobáš na Boha?
Čím práve ty jedinečným spôsobom odrážaš
Božiu tvár, Božie srdce a jeho charakter?

Čo myslíš, vidia iní ľudia v tebe Boha?
Čo môžeš urobiť pre to, aby si jeho tvár ešte lepšie odrážal?

Pozri sa na ostatných členov skupinky:
Akú dobrú vlastnosť Boha odrážajú oni?

BONUS

Pamätáš si citát z Písma, ktorý si sa pred chvíľou snažil naučiť? Skús ho napísať©

Aktivita 2: KOMPAS

Ciel': Poukázat na to, ako nás ovplyvňuje svet.

Porovnať „pravdy“ hlásané svetom s pravdou Biblie.

Predpokladaná dĺžka trvania: 45 min.

Pomôcky: kompas (buzola) + magnet ako motivačné pomôcky ☺
flipchart alebo tabuľa + pomôcky na písanie
Biblia

Poznámky pre učiteľa / animátora: Aktivita priamo nadväzuje na List Mareka Iskrú, ktorý je základnou časťou tejto katechézy. **Hrubo písaný text** čítaj nahlas.

- 1) Na úvod prečítaj kúsok z **Listu** otca Mareka Iskrú: **Šťastie a radosť sa buduje spolu s tým, ako v mojom vnútri rastie láska – nie však hocaká, ale taká, ktorá mi ako kompas môže ukázať cestu do budúcnosti, ktorá ma požíva, rozvíja, zdokonaľuje, buduje, aktivuje.**
- 2) Pokračuj v diskusii: **Na čo slúži kompas?** (priestor na odpovede). **Kompas určuje svetové strany. Ukazuje, kde je sever, a tým umožňuje orientovať sa v priestore. Je kompas vždy spoľahlivý, alebo sa dá oklamať?** (priestor na odpovede). **Môžeme ho oklamať pomocou magnetu.** (Prechádzajte magnetom okolo kompasu a uvidíte, že sa zbláznil!) **Kompas bol pred vynájdením moderných navigačných zariadení nenahraditeľnou súčasťou výbavy každej lode. Vedeli ste však o tom, že lode mali 2 kompas?** Jeden bol na palube, aby ho mal kapitán hneď po ruke, druhý bol vysoko na stožiari. Viete prečo? Lode sa už dlhú dobu vyrábajú aj zo železných komponentov a ako sme si na pokuse ukázali, taký kompas nemohol byť veľmi spoľahlivý. Preto z času na čas musel niektorý z námorníkov vyliezť na stožiar a presvedčiť sa, či idú správnym smerom.
- 3) **Aj náš vnútorný kompas, ktorý nás naviguje a hovorí nám, čo je správne, môže byť ovplyvnený okolím: názormi spoločnosti, priateľov, reklamou, piesňami... Ak chcem trafiť do cieľa, potrebujem svoj kompas pravidelne kontrolovať, nastavovať, porovnať s nestranným kompasom na stožiari, aby som nezablúdil.**
- 4) **Čo je pre kresťana kompasom na ceste za Bohom?** (Priestor na odpovede) **Dnes sa zameriame na Božie slovo. Ono je spoľahlivým, nemenným ukazovateľom smeru, ktorý sa nevychýľuje pod vplyvom módných trendov, režimov či politicko-spoločenských zmien. Ukážeme si, či ho poznáme a aj to, ako si náš kompas môžeme dobre nastaviť.**
- 5) *Nasleduje veľmi milá aktivita, pri ktorej sa asi aj nasmejete☺ Všetci účastníci stoja v rade za sebou. (V prípade triedy a väčšieho počtu účastníkov môžete vytvoriť dva rady v uličke medzi lavicami) Postav sa na čelo radu, tvárou k nim. Po každej vete naznač rukami, kde je ÁNO (vpravo) a kde NIE (vľavo). Ak si účastník myslí, že sa daný verš nachádza v Písme, urobí krok doprava, ak si myslí, že nie je z Biblie, urobí krok doľava.*

Nachádzajú sa nasledujúce citáty v Písme?

- Na počiatku stvoril Boh nebo a zem. **ÁNO**
 - Pomôž si človeče, aj Pán Boh ti pomôže! **NIE**
 - Čistota – pol života. **NIE**
 - Kto nepočúva otca, matku, rýchlo padne do úpadku. **NIE**
 - Všetko má svoj čas. **ÁNO**
 - Všetci pod slnkom sú si rovní. **NIE**
 - Otče odpusť im, lebo nevedia čo robia. **ÁNO**
 - Požehnaj nás Pane i tieto dary, ktoré z tvojej štedrosti požívať budeme. **NIE**
 - Koho Pán Boh miluje, toho krížom navštevuje. **NIE**
 - Blaženejšie je dávať ako prijímať. **ÁNO**
 - Nesúďte a nebudete súdení. **ÁNO**
 - Miluj a rob, čo chceš! **NIE**
- 6) Zhodnoť, ako test dopadol. Poznajú ľudia z tvojej skupinky Písmo? Majú v jeho poznávaní medzery? Povzbud' ich k pravidelnému čítaniu. ☺
- 7) Dnes sa pozrieme na niekoľko názorov, ktoré môžu vychyľovať náš vnútorný kompas a zároveň si svoje vnútorné kompasy nastavíme podľa nestranného kompasu Božieho slova
- 8) Flipchart alebo tabuľu rozdeľ zvislou čiarou na dve časti. Do hlavičky ľavého stĺpca napíš SVET, do pravého BIBLIA. Do ľavej časti sa budú písať jednotlivé „pravdy“, ktoré hlása svet a do pravej časti príslušné citáty z Biblie, ktoré sú odpoveďou na tvrdenia sveta. Do tejto časti vpisujte len súradnice, podľa ktorých niekto z účastníkov nájde príslušný citát. Do písania a čítania citátov zapoj všetkých účastníkov, udržiš si tak ich pozornosť. ☺ Pri každom bode môžete diskutovať o tom, akú osobnú skúsenosť majú s uvedenými tvrdeniami sveta, či pociťujú tlak týchto názorov. Prípadne, ako proti nim bojujú. Súradnice citátov by potom mohli dostať...
- 9) Po skončení tejto aktivity môžeš ešte položiť záverečné otázky:
- Vedeli by ste povedať ďalšie príklady svetských názorov, ktoré nie sú v súlade s Božím slovom?
 - V akom stave sú vaše kompasy?
 - Ukazujú správnym smerom, alebo sú popletené?
 - Prebrali ste niektoré názory sveta?
 - Ktoré názory potrebujete zmeniť?

ČISTOTA – PRAMENŇ RADOSTI

SVET	BIBLIA
Moje potreby a túžby musia byť naplnené!	(Flp 2,3-4) „...v pokore pokladajte jeden druhého za vyššieho. Nech nik nehľadá iba na svoje vlastné záujmy, ale aj na záujmy iných.“
Starám sa o seba a pestujem svoju krásu. <i>Môžeš spomenúť rôzne reklamné slogany: „Vy za to stojíte“</i>	(1Pt 1,24-25) „Lebo každé telo je ako tráva a všetka jeho sláva ako kvet trávy. Tráva uschne, kvet odpadne, ale Pánovo slovo trvá naveky...“ (1Tim 4,7-8) „... Cvič sa v nábožnosti! Lebo telesné cvičenie málo osoží, ale nábožnosť je užitočná na všetko a má prisľúbenie pre terajší aj budúci život.“
Čo je pravda, to nie je hriech. <i>Klasická „múdrosť“ vychádzajúca z ľudovej slovesnosti. Znamená, že ak o iných hovoríš zle (aj keď je to pravda), nie je to hriech. Pritom ale môže ísť o ohováranie.</i>	(Mt 7,1-2) „Nesúďte, aby ste neboli súdení. Lebo ako budete súdiť vy, tak budú súdiť aj vás, a akou mierou budete merať vy, takou sa nameria aj vám.“
Na všetko si vystačím sám. <i>Rozprávajte sa o trende nikomu a ničomu neveriť. Opýtaj sa účastníkov, či je aj pre nich ťažké dôverovať Bohu a iným ľuďom.</i>	(Ž 84,13) „Pane zástupov, blažený človek, čo sa spolieha na teba.“ (1Pt 5,7) „Na neho zložte všetky svoje starosti, lebo on sa o vás stará.“ (Gal 6,2) „Neste si navzájom bremená...“
Robím si všetko po svojom, nikto mi nebude rozkazovať! <i>Tu môžete diskutovať o poslušnosti nielen voči rodičom, ale aj učiteľom a celkovo autoritám. Byť „nezávislý“ je dnes „in“.</i>	(Hebr 13,17) „Poslúchajte svojich predstavených a podriaďujte sa im, lebo oni bedia nad vašimi dušami a budú sa za ne zodpovedať...“
Nepotrebujem Boha, aby som bol šťastný. <i>Môžete diskutovať o tom, čo ľudia považujú za šťastie. (majetok, postavenie, úspech...)</i>	(Ž 119,14) „Keď idem cestou tvojich zákonov, mám väčšiu radosť ako zo všetkého bohatstva.“ (Ž 37,4) „Hľadaj radosť v Pánovi a dá ti, za čím túži tvoje srdce.“
Ak ma niekto sklame, navždy u mňa skončil. <i>V dnešnom svete sa nič neodpúšťa a na nič nezabúda... Ak zlyháš, nie je šanca na nápravu. A odpustiť je bláznovstvo...</i>	(Mt 18,21-22) „Pane, koľko ráz mám odpustiť svojmu bratovi, keď sa proti mne prehreší? Azda sedem ráz?“ Ježiš mu odpovedal: „Hovorím ti: Nie sedem ráz, ale sedemdesiatšedem ráz.“
Všetko beriem za samozrejmé, ďakovať nemusím. <i>Málokto ďakuje za „samozrejmosti“ ako jedlo, čistú vodu, prísytok, zdravie, oblečenie, mobil, internet...</i>	(Ef 5,20) „Ustavične vzdávajte vďaky za všetko Bohu a Otcovi v mene nášho Pána Ježiša Krista.“ (Kol 3,15) „... A buďte vďační!“
Užívam si sex, žijem predsa iba raz!	(Gn 2,24) „Preto muž opustí svojho otca i svoju matku a prilipne k svojej manželke a budú jedným telom.“
Ak sa o niečo podelím, bude mi to chýbať.	(Lk 6,38) „Dávajte a dajú vám: mieru dobrú, natlačenú, natrasenú, vrchovatú vám dajú do lona. Lebo akou mierou budete merať vy, takou sa nameria aj vám“

Aktivita 3: RADOST

Ciel: zamyslieť sa nad tým, ako si my ľudia môžeme navzájom urobiť radosť. Uvedomiť si, že ľudia okolo nás nám robia radosť rôznymi spôsobmi, nad ktorými sme sa možno doteraz ani nezamysleli a neoceníli sme ich.

Predpokladaná dĺžka trvania: cca. 20 - 30 min.

Pomôcky: papiere a písacie potreby

Poznámky pre animátora: Každý účastník v skupinke dostane vlastný čistý papier formátu A4 a pero. Papier môže byť aj farebný, pretože farba dokáže odstrániť „písomkový“ syndróm z rozdávania čistého papiera. Papier si účastníci rozdelia čiarami na štvrtiny. Povieš im, že do rohu prvého okienka majú nakresliť oko, do druhého jazyk, do tretieho ucho a do štvrtého ruku. **Hrubo písaný text** čítaj nahlas.

1) OKO

Na zozname je ako prvé, pretože ak chceme niekomu urobiť radosť, najlepšie sa nám to podarí vtedy, keď sa posnažíme všimnúť si, čo tomuto konkrétnemu človeku robí radosť najviac. Ak budeme postupovať podľa toho, čo robí najviac radosť nám, nemusí to mať zákonite úspech u druhého. Preto najskôr potrebujeme venovať druhému človeku pozornosť, venovať čas tomu, aby sme ho spoznali. Keď nám však na ňom záleží, nerobí nám problém tento čas obetovať. A keď navzájom vieme o svojich potrebách a túžbach, zisťujeme, čo druhého najviac poteší – a čím mu zároveň preukážeme lásku a priateľstvo. Môžeme teda skúmať záujmy toho druhého (aby sme napr. neskôr vedeli, aký darček by sa pre neho najviac hodil), môžeme si všímať, či ho niečo netrápi, v ktorej oblasti sa mu veľmi nedarí, aby sme mu v nej neskôr ponúkli pomoc a podobne...

Po tomto vysvetlení vyzveš účastníkov, aby v tichosti, každý sám, napísal na papier, do časti s obrázkom oka, konkrétne spôsoby, akými niekedy niekto urobil radosť im, a tiež to, ako oni robia radosť ľuďom, ktorých majú radi. Do tejto časti nech vpisujú len spôsoby v súvislosti s „okom“. Môžeš im pomôcť otázkou: **V čom si ma niekto všimol tak, že ma to možno až prekvapilo? A ako si všimam iných ja?**

2) JAZYK

Symbolizuje slovo. Slovo nás nič nestojí, ale keď chceme druhému urobiť radosť, urobí nám veľkú službu – môžeme druhého pochváliť, poradiť mu pri riešení problému, s ktorým sa trápi, môžeme mu požehnať, môžeme ho tiež uistiť v niečom, v čom si sám nie je istý. Jazyk nám tiež pomáha obrániť toho, ktorému sa ubližuje a podobne...

Po tomto vysvetlení opäť vyzveš účastníkov, aby v tichosti, každý sám, napísal na papier, do časti s obrázkom jazyka, konkrétne spôsoby, akými niekedy niekto urobil radosť im, a tiež to, ako oni robia radosť ľuďom, ktorých majú radi. Do tejto časti nech vpisujú len spôsoby v súvislosti s „jazykom“. Môžeš im pomôcť otázkou: **Kedy mi naposledy niekto povedal niečo, čo potešilo? Akými slovami viem darovať radosť ja?**

3) UCHO

Mnohým ľuďom spôsobí radosť už len to, že ich niekto vypočuje, zvlášť keď im je ťažko. Že sa nájde človek, ktorý si pre nich vyhradí kus svojho voľného času, ktorý im venuje sústredenú pozornosť. Často nie sú potrebné veľké slová či múdre rady, stačí mať srdce ochotné počúvať, aby sme druhým urobili radosť.

Opäť ich vyzveš, aby v tichosti, každý sám, napísal na papier, do časti s obrázkom ucha, konkrétne spôsoby, akými niekedy niekto urobil radosť im, a tiež to, ako oni robia radosť ľuďom, ktorých majú radi. Do tejto časti nech vpisujú len spôsoby v súvislosti s „uchom“. Môžeš im pomôcť otázkou: **Kto a kedy mi zvyčajne venuje pozornosť a počúva ma? Kedy som naposledy niekoho skutočne počúval?**

4) RUKA

Symbolizuje konkrétny skutok. Všetko konanie, čo môžeme reálne urobiť svojimi rukami – čo niekomu vyrobíme, alebo že ho objímeme či pohladíme. Ruka tiež symbolizuje akúkoľvek službu – aj to, že z úcty k tomu druhému prideme načas na stretnutie, či to, že za neho niečo vybavíme...

Opäť ich vyzveš, aby v tichosti, každý sám, napísal na papier, do časti s obrázkom ruky, konkrétne spôsoby, akými niekedy niekto urobil radosť im, a tiež to, ako oni robia radosť ľuďom, ktorých majú radi. Do tejto časti nech vpisujú len spôsoby v súvislosti s „rukou“. Môžeš im pomôcť otázkou: **Akými skutkami mi niekto chcel urobiť radosť? A aké skutky používam na darovanie radosti ja?**

- Vždy im nechaj dostatok času na premýšľanie, aby mohli sami prísť na ešte podrobnejšie a kreatívnejšie spôsoby, akými im bola radosť spôsobená, alebo akými ju oni niekomu darovali.
- Bolo by fajn, keby si sa do aktivity zapojil aj Ty.
- Po uplynutí času im povieš, aby sa rozdelili do dvojíc podľa vlastného výberu (ak niekto ostane sám, utvoríš s ním dvojicu Ty, inak sa pridáš k niekomu do trojice). Tam je ich úlohou pozdieľať sa o tom, čo napísali – samozrejme do takej miery, ako to budú cítiť, nemusia hovoriť o tom, čo považujú za veľmi osobné.
- Po zdieľaní položíš celej skupine ešte pár otázok (môžu odpovedať jednotlivci alebo môžu otázky viesť k diskusii v celej skupine):
 - Čím vám ľudia zvyčajne urobia radosť?
 - „Okom“, „uchom“, „jazykom“, alebo „rukou“?
 - Písalo sa vám ľahšie to, čo urobili iní pre vás, alebo vy pre nich?
 - Uvedomili ste si počas tejto aktivity niečo nové o vzťahoch týchto ľudí k vám a naopak?
 - Čo vás za posledné týždne potešilo najviac?
 - Robí nám týmito spôsobmi radosť aj Boh?
 - Vedeli by ste opísať nejaký takýto konkrétny zážitok?
- Keďže aktivita sa bude robiť v januári, Ty ako animátor môžeš na záver navrhnúť, či by si nechceli dať oneskorené novoročné predsavzatie – využívať tieto spôsoby obdarovávania radosťou viac a cielene. Hlavne voči ľuďom, pri ktorých je to ťažšie – napríklad voči rodičom či neoblúbenému spolužiakovi. To, či sa tak rozhodnú, je na ich dobrovoľnosti, ak by ich však bolo v skupinke viacero, môžeš im túto tému pripomenúť o niekoľko mesiacov pri inej príležitosti a spýtať sa ich, ako sa im darí☺